රත්තියා පඨමං යාමං චඞ්කමෙන නිසජ්ජාය ආවරණීයෙහි ධම්මෙහි චිත්තං පරිසොධෙති, රත්තියා මජ්ඣිමං යාමං දක්ඛිණෙන පස්සෙන සීහසෙය්‍යං කප්පෙති පාදෙ පාදං අච්චාධාය සතො සම්පජානො උට්ඨානසඤ්ඤං මනසිකරිත්වා. රත්තියා පච්ඡිමං යාමං පච්චුට්ඨාය චඞ්කමෙන නිසජ්ජාය ආවරණීයෙහි ධම්මෙහි චිත්තං පරිසොධෙති. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු ජාගරියං අනුයුත්තො හොති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ, තීහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො භික්ඛු දිට්ඨෙව ධම්මෙ සුඛසොමනස්සබහුලො විහරති; යොනි චස්ස ආරද්ධා හොති ආසවානං ඛයායාති.

1. 19. 3

කුම්මොපමසුත්තං

240. භූතපුබ්බං භික්ඛවෙ, කුම්මො කච්ඡපො සායන්හසමයං අනුනදීතීරෙ ගොචරපසුතො අහොසි; සිගාලොපි ඛො භික්ඛවෙ සායන්හසමයං අනුනදීතීරෙ ගොචරපසුතො හොති. අද්දසා ඛො භික්ඛවෙ කුම්මො කච්ඡපො සිගාලං දූරතොව ගොචරපසුතං, දිස්වාන සොණ්ඩිපඤ්චමානි අඞ්ගානි සකෙ කපාලෙ සමොදහිත්වා අප්පොස්සුක්කො තුණ්හීභූතො සංකසායති[1]. සිගාලොපි ඛො භික්ඛවෙ අද්දස කුම්මං කච්ඡපං දූරතොව,[2] දිස්වාන යෙන කුම්මො කච්ඡපො තෙනුපසඞ්කමි, උපසඞ්කමිත්වා කුම්මං කච්ඡපං පච්චුපට්ඨිතො අහොසි; යදායං කුම්මො කච්ඡපො සොණ්ඩිපඤ්චමානං අඞ්ගානං අඤ්ඤතරං වා අඤ්ඤතරං වා අඞ්ගං අභිනින්නාමෙස්සති, තත්ථෙව නං ගහෙත්වා උද්දලිත්වා ඛාදිස්සාමීති. යදා ඛො භික්ඛවෙ කුම්මො කච්ඡපො සොණ්ඩිපඤ්චමානං අඞ්ගානං අඤ්ඤතරං වා අඤ්ඤතරං වා අඞ්ගං න අභිනින්නාමෙසි, අථ සිගාලො කුම්මම්හා නිබ්බිජ්ජ පක්කාමි. ඔතාරං අලභමානො.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ තුම්හෙහිපි මාරො පාපිමා සතතං සමිතං පච්චුපට්ඨිතො; 'අප්පෙවනාමාහං ඉමෙසං චක්ඛුතො වා ඔතාරං ලභෙය්‍යං, සොතතො වා ඔතාරං ලභෙය්‍යං, ඝානතො වා ඔතාරං ලභෙය්‍යං, ජිව්හාතො වා ඔතාරං ලභෙය්‍යං, කායතො වා ඔතාරං ලභෙය්‍යං, මනතො වා ඔතාරං ලභෙය්‍යන්''ති.

තස්මාතිහ භික්ඛවෙ ඉන්ද්‍රියෙසු ගුත්තද්වාරා විහරථ, චක්ඛුනා රූපං දිස්වා මා නිමිත්තග්ගාහිනො අහුවත්ථ, මානුබ්‍යඤ්ජනග්ගාහිනො යත්වාධිකරණමෙනං චක්ඛුන්ද්‍රියං අසංවුත- විහරන්තං අභිජ්ඣාදොමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අන්වාස්සවෙය්‍යුං, තස්ස සංවරාය පටිපජ්ජථ, රක්ඛථ චක්ඛුන්ද්‍රියං, චක්ඛුන්ද්‍රියෙ සංවරං ආපජ්ජථ.

1. සංකලායති — අට්ඨකථා.
2. දූරතොව ගොචරපසුතං — මජසං, ස්‍යා.

ඒ පෙරයම සක්මනින් හා හිඳීමෙන් ද නීවරණදහමුන්ගෙන් සිත පිරිසිදු කෙරෙයි. ඒ මැදියම දකුණු පයෙහි වම් පය මදක් මැත් කොට තබා සිහි ඇති ව මනා නුවණැති ව (මෙනෙක් කලෙකින්) නැඟිටීම් යන හැඟීම මෙනෙහි කොට දකුණැලයෙන් සිංහශයයාව කෙරෙයි. ඒ පැසුලුයම නැඟිට සක්මනින් හා හිඳීමෙන් ද නීවරණදහමුන්ගෙන් සිත පිරිසිදු කෙරෙයි. මහණෙනි, මහණ මෙසේ නිදිවැරීමෙහි යෙදුනේ වෙයි. මහණෙනි, මේ තුන්දහමුන්ගෙන් යුත් මහණ දිටුදම්යෙහි ම සුවසොම්නස් බහුල කොට ඇත්තේ වෙසෙයි. කෙලෙසුන් නැසීම පිණිස කරුණු ද පිරිපුන් වූයේ වේ යි.

1. 19. 3

කුම්මොපම සූත්‍රය

240. මහණෙනි, පෙර වූවක් කියමි: ඉදිබුවෙක් සවස් වේලෙහි ගංඉවුර අසබඩ ගොදුරු සෙවීමෙහි යෙදුනේ විය. මහණෙනි, සිවලෙක් ද සවස් වේලෙහි ගංඉවුර අසබඩ ගොදුරු සෙවීමෙහි යෙදුනේ වෙයි. මහණෙනි, ඉදිබුවා ගොදුරු සෙවීමෙහි යෙදුණු සිවලා දුර දී ම දුටුයේ ය. දැක හිස පස්වැනි කොට ඇති අවයව සිය කබලෙහි බහා ගෙන නිරුත්සුකව නිහඬ ව හිඳී. මහණෙනි, සිවලා ද ඉදිබුවා දුර දී ම දුටු යේ ය. දැක ඉදිබුවා වෙත එළඹියේ ය. එළඹ "යම් කලෙක මේ ඉදිබුවා හිසපස්වැනි කොට ඇති අවයවයන්ගෙන් එක්තරා හෝ එක්තරා හෝ අවයව යක් පිටතට නිකුත් කරන්නේ නම් එහි ම එය ඩැහැ ගෙන කඩා කන්නෙමි" යි ඉදිබුවාට ළං ව සිටියේ ය. මහණෙනි, යම් කලෙක ඉදිබුවා හිසපස්වැනි කොට ඇති අවයවයන්ගෙන් එක්තරා හෝ එක්තරා හෝ අවයවයක් පිටතට නිකුත් නො කෙළේ ද එකල්හි සිවලා ඉඩක් නො ලබනුයේ ඉදිබුවාගෙන් ඉවත් ව ගියේ ය.

මහණෙනි, එසෙයින් ම තොප වෙත ද පවිටු මරු තෙමේ "මම මොවුන්ගේ ඇසින් හෝ ඉඩක් ලබන්නෙම් නම් කනින් හෝ ඉඩක් ලබන්නෙම් නම් නැහැයෙන් හෝ ඉඩක් ලබන්නෙම් නම් දිවෙන් හෝ ඉඩක් ලබන්නෙම් නම් කයින් හෝ ඉඩක් ලබන්නෙම් නම් සිතින් හෝ ඉඩක් ලබන්නෙම් නම් මැනවැ යි නිතර එළඹ සිටියේ වෙයි.

මහණෙනි, එහෙයින් මෙහි ලා ඉඳුරන්හි වැසූ දොර ඇති ව වසවු. ඇසින් රූ දැක නිමිති විසින් ගන්නෝ නොවවු. අනුව්‍යඤ්ජන විසින් ගන්නෝ නොවවු. යමක් හේතු කොට ගෙන චක්ඛුන්ද්‍රිය සංවෘත නො කොට වෙසෙන මොහු අභිජ්ඣා දෞර්මනස්‍ය යන ලාමක අකුසල් දහම්හු අනුබඳනාහු නම් එහි සංවරය පිණිස පිළිපදිවු. චක්ඛුන්ද්‍රිය රකිවු. චක්ඛුන්ද්‍රියයෙහි සංවරයට පැමිණෙවු.

සොතෙන සද්දං සුත්වා -පෙ- ඝානෙන ගන්ධං ඝායිත්වා -පෙ- ජිව්හාය රසං සායිත්වා -පෙ- කායෙන ඵොට්ඨබ්බං ඵුසිත්වා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය මා නිමිත්තග්ගාහිනො අහුවත්ථ, මානුබ්‍යඤ්ජනග්ගාහිනො, යත්වාධිකරණමෙනං මනින්ද්‍රියං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣාදොමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අන්වාස්සවෙය්‍යුං, තස්ස සංවරාය පටිපජ්ජථ, රක්ඛථ මනින්ද්‍රියං, මනින්ද්‍රියෙ සංවරං ආපජ්ජථ. යතො බො තුම්හෙ භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියෙසු ගුත්තද්වාරා විහරිස්සථ, අථ තුම්හෙහිපි මාරො පාපිමා නිබ්බිජ්ජ පක්කමිස්සති ඔතාරං අලභමානො කුම්මම්හාව සිගාලොති.

කුම්මොව අඞ්ගානි සකෙ කපාලෙ
සමොදහං භික්ඛු මනො විතක්කෙ
අනිස්සිතො අඤ්ඤමහෙඨයානො
පරිනිබ්බුතො න උපවදෙය්‍ය කඤ්චීති.

1. 19. 4

දාරුක්ඛන්ධොපමසුත්තං

241. **එකං සමයං භගවා අයොජ්ඣායං[1] විහරති ගඞ්ගාය නදියා තීරෙ,** අද්දසා බො භගවා මහන්තං දාරුක්ඛන්ධං ගඞ්ගාය නදියා සොතෙන වුය්හමානං, දිස්වාන භික්ඛූ ආමන්තෙසි, පස්සථ නො තුම්හෙ භික්ඛවෙ අමුං මහන්තං දාරුක්ඛන්ධං ගඞ්ගාය නදියා සොතෙන වුය්හමානන්ති? එවම්භන්තෙ.

සචෙ බො භික්ඛවෙ දාරුක්ඛන්ධො න ඔරිමං තීරං උපගච්ඡති, න පාරිමං තීරං උපගච්ඡති, න මජ්ඣෙ සංසීදිස්සති, න ථලෙ උස්සීදිස්සති න මනුස්සග්ගාහො භවිස්සති, න අමනුස්සග්ගාහො භවිස්සති, න ආවට්ටග්ගාහො භවිස්සති, න අන්තොපූති භවිස්සති: එවං හි සො භික්ඛවෙ දාරුක්ඛන්ධො සමුද්දනින්නො භවිස්සති, සමුද්දපොණො සමුද්දපබ්භාරො. තං කිස්ස හෙතු, සමුද්දනින්නො භික්ඛවෙ, ගඞ්ගාය නදියා සොතො, සමුද්දපොණො, සමුද්දපබ්භාරො.

එවමෙව බො භික්ඛවෙ සචෙ තුම්හෙපි න ඔරිමං තීරං උපගච්ඡථ[2] න පාරිමං තීරං උපගච්ඡථ න මජ්ඣෙ සංසීදිස්සථ, න ථලෙ උස්සීදිස්සථ, න මනුස්සග්ගාහා හෙස්සථ[3] න අමනුස්සග්ගාහා හෙස්සථ, න ආවට්ටග්ගාහා හෙස්සථ, න අන්තොපූති භවිස්සථ. එවං තුම්හෙ භික්ඛවෙ නිබ්බානනින්නා භවිස්සථ, නිබ්බානපොණා නිබ්බානපබ්භාරා. තං කිස්ස හෙතු: නිබ්බානනින්නා භික්ඛවෙ සම්මාදිට්ඨි, නිබ්බානපොණා, නිබ්බානපබ්භාරාති.

1. කොසම්බියං — මජ්සං
2. උපගච්ඡිත්ථ - සී1.
3. ගහෙස්සති - මජ්සං.

කනින් සද අසා ... නැහැයින් ගඳ ගෙන ... දිවින් රස විඳ... කයින් පහස් පැහැස...සිතින් දහම් දැන නිමිති විසින් ගන්නෝ නොවවු. අනුව්‍යඤ්ජන විසින් ගන්නෝ නොවවු. යමක් හේතුකොට ගෙන මනින්ද්‍රියය සංවෘත නො කොට වසන මොහු අභිජ්ඣා දෙමනස්ස යන ලාමක අකුසල් දහම්හු අනුබඳනාහු නම් එහි සංවරය පිණිස පිළිපදිවු. මනින්ද්‍රියය රකිවු. මනින්ද්‍රියයෙහි සංවරයට පැමිණෙවු. මහණෙනි, යම් කලෙක තෙපි ඉඳුරන්හි වැසූ දෙර ඇති ව වසන්නහු නම් එකල්හි පවිටු මරු තෙමේ ඉඩක් නො ලබනුයේ කලකිරී ඉදිබුවා කෙරෙන් සිවලා මෙන් තොප කෙරෙනුදු ඉවත් ව යන්නේ ය.

සිය කබලෙහි අවයව බහා ගන්නා ඉදිබුවා මෙන් මහණ සිතිවිලි බහා තබන්නේ (තෘෂ්ණා දෘෂ්ටීන් විසින්) නොඇසුරු-කරන ලද්දුයේ මෙරමා නො පෙළනුයේ පිරිනිවියේ කිසිවකුට උපවාද නො කරන්නේ යයි,

1. 19. 4

දරුක්ඛන්ධොපම සූත්‍රය

241. එක්සමයෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අයෝධ්‍යා නුවර සමීපයෙහි ගඞ්ගා ගංඉවුරෙහි වැඩවසන සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගඞ්ගා නදියෙහි සැඩපහරින් ගසා ගෙන යන මහත් දරකඳක් දුටු සේක. දැක භික්ෂූන් ඇමතු සේක. මහණෙනි, තෙපි ගඞ්ගා නදියෙහි සැඩපහරින් ගෙන යනු ලබන තෙල මහදරකඳ දකිවු දැ? යි. වහන්ස, එසේ ය.

මහණෙනි, ඉදින් දරකඳ මෙතෙරට නො පැමිණේ නම් එතෙරට නො පැමිණේ නම් මැද නො කිඳා නම් ගොඩට නො ගැසෙන්නේ නම් මිනිසුන්ගේ ගැනීමෙක් නො වන්නේ නම් නොමිනිසුන්ගේ ගැනීමෙක් නො වන්නේ නම් සුළියකට හසුවීමෙක් නො වන්නේ නම් ඇතුළත කුණුවූයේ (ගඟ තුළ ම දිරාගියේ) නො වන්නේ නම් මහණෙනි, මෙසේ ඒ දරකඳ මුහුදට නැමුණේ මුහුදට නැඹුරු වූයේ මුහුදට බර වූයේ වන්නේ ය. ඒ කවර හෙයින යත්: මහණෙනි, ගඞ්ගා නදියෙහි සැඩපහර මුහුදට නැමුනේ ය. මුහුදට නැඹුරු වූයේ ය. මුහුදට බර වූයේ ය. (එහෙයිනි)

මහණෙනි, එසෙයින් ම තෙපි දු ඉදින් මෙතරට නො පැමිණෙවු නම් පරතෙරට නො පැමිණෙවු නම් මැද නො කිඳෙන්නහු නම් ගොඩට නො ගැසෙන්නහු නම් මිනිසුන් විසින් ගන්නා ලද්දෝ නො වන්නහු නම් නොමිනිසුන් විසින් ගන්නා ලද්දෝ නො වන්නහු නම් සුළියකින් ගන්නා ලද්දෝ නො වන්නහු නම් ඇතුළත කුණු වූවෝ නො වන්නහු නම් මහණෙනි, මෙසේ තෙපි නිවනට නැමුණාහු නිවනට නැඹුරු වූවාහු නිවනට බර වූවාහු වන්නහු ය ඒ කවර හෙයින යත්: මහණෙනි, සම්මාදිට්ඨිය නිවනට නැමුණේ ය. නිවනට නැඹුරු වූයේ ය. නිවනට බර වූයේ ය. (එහෙයිනි) යි.